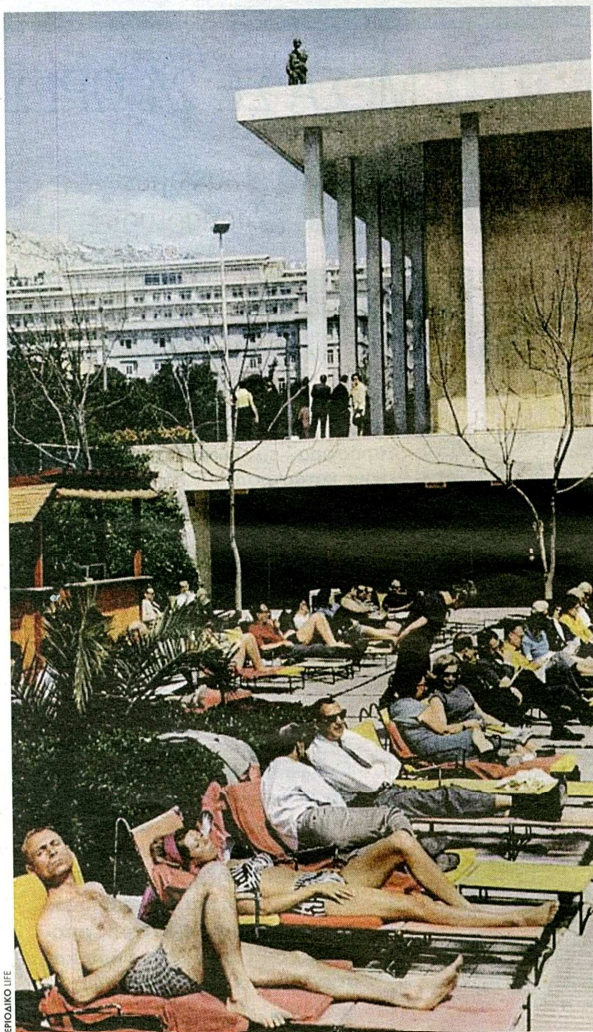

Σπάνια ή και αθέατα ντοκουμέντα από την Επταετία παρουσιάζονται στην έκθεση του Ιδρύματος της Βουλής, που αναβιώνει μία από τις μελανότερες περιόδους της σύγχρονης Ιστορίας

Τανκς στους δρόμους

Τουρίστες απολαμβάνουν τη λιακάδα στις ξαπλώστρες της πισίνας του Χίλτον το πρωί της 21ης Απριλίου 1967 υπό το άγρυπνο βλέμμα ενός στρατιώτη που έχει πάρει ήδη θέση σε μια ταράτσα (μία από τις σπάνιες έγχρωμες φωτογραφίες που έγινε εξώφυλλο στο περιοδικό «Life»), την ώρα που λίγα μέτρα πιο κάτω, μπροστά από το Καλλιμάρμαρο προελαύνουν τα τανκς

21 Απριλίου 1967. Η Βουλή των Ελλήνων περικυκλωμένη από τεθωρακισμένα του στρατού

ΡΕΠΟΡΤΑΖ ΜΑΙΡΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

Είναι η στιγμή μηδέν. Εκείνη που το τανκς πέφτει πάνω στην πόρτα του Πολυτεχνείου. Εκείνη που στο μυαλό όλων έχει ταυτιστεί με τα γεγονότα της 17ης Νοεμβρίου του 1973. Πόσοι όμως έχουμε δει τα γεγονότα «από μέσα»; Πώς έβλεπαν οι φοιτητές από το προαύλιο, πίσω από τα κάγκελα, τι συνέβαινε στην Πατισίω; Πόσο έντονος ήταν ο φόβος φωλιασμένοι, ώστε ακόμη κι εκείνοι που βρίσκονταν πίσω από το μικρόφωνο του ραδιοφωνικού σταθμού του Πολυτεχνείου να κρύβουν το πρόσωπό τους στη θέα του φωτογραφικού φακού; Και ποια ήταν η εικόνα την επόμενη ημέρα;

Αθέατα ως χθες έγγραφα, φωτογραφίες κι άλλα που έχουν παρουσιαστεί σπάνιως, αποκόμματα εφημερίδων, επιστολές, χειρόγραφα και αφίσες επιστρατεύονται για να ανασυρουν το κλίμα την περίοδο της Επταετίας, να ρίξουν φως σε στιγμές λιγότερο γνωστές στο ευρύ κοινό, αλλά κυρίως να μας επιτρέψουν να αγγίξουμε την Ιστορία μέσα από σπάνιο, πρω-

τότυπο υλικό. Κι αυτό διότι η έκθεση «Σκοτεινή επταετία, 1967-1974: η δικτατορία των συνταγματαρχών» που εγκαινιάζεται την Τετάρτη από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων, δεν ικανοποιεί μόνο τις αισθήσεις της όρασης και της ακοής, όπως άλλωστε οι περισσότερες διοργανώσεις του είδους, αλλά βάζει στο παιχνίδι και την

Πώς έβλεπαν οι φοιτητές από το προαύλιο, πίσω από τα κάγκελα, τι συνέβαινε στην Πατισίω; Πόσοι έχουμε δει τα γεγονότα «από μέσα»; Ποια ήταν η εικόνα την επόμενη ημέρα;

απαγορευμένη, ως επί το πλείστον σε εκθέσεις, αίσθηση της αφής, καθώς εκατοντάδες έγγραφα, φωτογραφίες και αρχειακό υλικό (σε αναπαραγωγή) θα μπορούμε να τα αγγίξουμε, να τα ξεφυλλίσουμε και να τα διαβάσουμε, είτε αναρτημένα στους τοίχους είτε σε ειδικά συρτάρια που περιμένουν να τα ανοίξουμε και να ερευνησουμε το περιεχόμενό τους.

Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ. Η άμεση επαφή με σπάνιο υλικό μπορεί να είναι εκπληχτική

για τους επισκέπτες. Δεν είναι όμως και η μοναδική, καθώς πολλές ακόμη βρίσκονται ανάμεσα στα ντοκουμέντα που έχουν επιλεγεί για να συνθέσουν ως άλλες ψηφίδες το μωσαϊκό της Επταετίας, έτος προς έτος, αλλά και με ιδιαίτερο βάρος σε ορισμένες θεματικές, όπως η λογοκρισία, οι δημόσιες τοποθετήσεις, τα δικαιώματα και ο

ελευθερίες ή ξένος Τύπος. Γνωρίζουμε επί παραδείγματι, ως θύμη της λογοκρισίας των συνταγμα-

ρχών το τραγούδι «Ζαβαρακατρανέμια» του Γιάννη Μαρκόπουλου «διότι αποτελείται από αγνώστους λέξεις και δεν είναι δυνατόν να γίνει κατανοητό» κάτι που άλλωστε μαρτυρεί και το πρωτότυπο έγγραφο που φιλοξενείται στην έκθεση. Πόσοι όμως γνωρίζουν ότι θύμα της λογοκρισίας ήταν και η Αλίκη Βουγιουκλάκη, αφαιρεθήκαν - ανάμεσα σε άλλες - σκηνές με την πορεία ειρήνης από την ταινία «Η κόρη μου η σοσιαλίστρια» (1966), ενώ από το «Κλωστοκομική

Φόβος μπροστά στον φακό

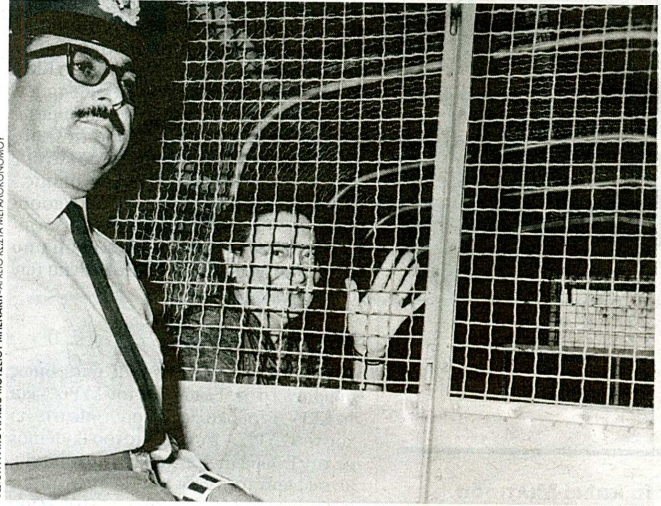
Ο έντονος φόβος των ημερών εκείνων οδηγεί ακόμα και εκείνους που βρίσκονταν πίσω από το μικρόφωνο του ραδιοφωνικού σταθμού του Πολυτεχνείου να κρύβουν το πρόσωπό τους μπροστά στη θέα του φωτογραφικού φακού

Μέσα από τα κάγκελα της φυλακής

Παράνομη φωτογραφία της κρατούμενης φοιτήτριας Μαρίας Καλλέργη από τις φυλακές Κορυδαλλού. Σε δίκη που έγινε τον Ιανουάριο του '69, η Μαρία Καλλέργη καταδικάστηκε σε 16 χρόνια φυλακή.

τουρίστες στην πσιόνα του Χίλτον

Επώνυμες διαμαρτυρίες

Απαραίτητη είναι η στάση σε μία σειρά εγγράφων, στα οποία προσωπικότητες της εποχής διαμαρτύρονται για το μέτρο της επιστράτευσης των φοιτητών λίγο πριν από τα γεγονότα της Νομικής. Και μπορεί κάποιος να δει τις υπογραφές της Τζέννης Καρέζη και του Κώστα Καζάκου, της συγγραφέως Έλλης Αλεξίου και του γλύπτη Χρήστου Καπράλου, των σκηνοθετών Θόδωρου Αγγελόπουλου και Παντελή Βούλγαρη, αλλά και των όχι αριστέρων πεποιθήσεων, όπως οι προηγούμενοι υπογράφωντες, Αλίκης Βουγιουκλάκη και Δημήτρη Παπαμιχαήλ. Μία άλλη πλευρά της Ιστορίας αποκαλύπτουν οι επιστολές ιδιωτών προς το καθεστώς με τις οποίες εξέφραζαν τον θαυμασμό τους, ενώ από τα ντοκουμέντα ξεχωρίζει και η απόφαση παραπομπής φοιτητών στο πειθαρχικό της Νομικής, ανάμεσα στους οποίους ο Νίκος Μπίστης, ο Στέφανος Τζουμάκας, η Ολγα Τρέμη και η Ιωάννα Κορυστιάνη, η επιλογή από τα «Επίκαιρα» της εποχής που προβάλλεται στον χώρο, αλλά και το κολλάζ με αφίσες κατά του καθεστώτος.

Προσαγωγή της λαίδης Αμαλίας Φλέμιγκ στο έκτακτο στρατοδικείο Αθηνών, το 1971

Τα γεγονότα όπως τα είδαν οι φοιτητές μέσα από το προαύλιο

της (1960) για να προβληθεί έπρεπε να κοπούν σκηνές με «ακατάλληλες» φράσεις, όπως «σας ξέρω εσάς τους αριστερούς»;

Πόσοι από μας είχαν την ευκαιρία να δουν από κοντά το τετρασέλιδο έντυπο που έπρεπε να συμπληρώσει κάποιος για να πάρει πιστοποιητικό κοινωνικών φρονημάτων; Να διαβάσουν το συλλυπητήριο τηλεγράφημα που έστειλε ο Γεώργιος Παπαδόπουλος στις 21 Σεπτεμβρίου στη Μαρώ Σεφέρη για τον θάνατο του νομπελίστα ποιητή, ενώ του είχε αφαιρέσει το διπλωματικό διαβατήριο; Να δουν πάνω σε έναν χάρτη τα στρατοδικεία, τα σημεία εξορίας και εκτοπισμού των αντιφρονούντων; Από τη Ζαχάρω και τη Ζάτουνα στην Πελοπόννησο – μπορούμε να ακούσουμε και το ηχητικό ντοκουμέντο όπου ο εκτοπισμένος στη Ζάτουνα Μίκης Θεοδωράκης στέλνει μήνυμα στο εξωτερικό καταγγέλλοντας ότι του έχουν στερήσει τη δωρεν έξοδο από το σπίτι – έως τη Ναυπακτο, όπου είχε εκτοπιστεί ο Αλέκος Αλαβάνος. Και από τη Γυάρο έως τη Λέρο, όπου βρίσκονταν οι βασικές φυλακές εξο-

INFO
 Η έκθεση «Σκοτεινή επταετία, 1967-1974: η δικτατορία των συνταγματαρχών» εγκαινιάζεται την Τετάρτη στις 19.00 στον εκθεσιακό χώρο του Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων, Αμαλίας 14, τηλ. 210-3735.109. Έως 12 Ιουνίου 2015

ρίστων. Αλλά και να διαπιστώσουμε ότι η Μακρόννησος δεν χρησιμοποιήθηκε ως τόπος εξορίας την περίοδο της χούντας καθώς δεν διέθετε κτιριακές υποδομές;

ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ ΣΤΟ ΧΙΛΤΟΝ. Η βουτιά στις σκοτεινές σελίδες της Ιστορίας μοιάζει δίκως τέλος. Τουρίστες – προφανώς επιχειρηματίες – με γραβάτες και κυρίες με κομψά φορέματα απολαμβάνουν τη λιακάδα στις

ξαπλώστρες της πσιόνας του Χίλτον το πρωί της 21ης Απριλίου υπό το άγρυπνο βλέμμα ενός στρατώτη που έχει πάρει ήδη θέση σε μια ταράτσα (μία από τις σπάνιες έγχρωμες φωτογραφίες που έγινε εξώφυλλο στο περιοδικό «Λάιφ»), την ώρα που λίγα μέτρα πιο κάτω, μπροστά από το Καλλιμάρμαρο, προελαύνουν τα ταγκς, όπως δείχνει ένα άλλο καρέ, τραβηγμένο από το μπαλκόνι της οικογένειας Μπισσοτάκη, στην οδό Αραβαντινού. Απεργοί πείνας στην Πράγα που αγωνίζονται για την πτώση της χούντας τον Μάιο του 1968. Χιλιάδες κόσμου να συνωστίζονται στις σκάλες του Παλλάς για να δουν την ταινία για το Γούντστοκ τον Νοέμβριο του 1970. Η Μελίνα Μερκούρη σε διαδηλώσεις στο Παρίσι. Ο Στυλιανός Πατακάς με το μυστηριώδη θεμελιώνει την Πλατεία Νέας Σμύρνης και λίγα χρόνια αργότερα με κοστούμι να επιχειρεί εντός γηπέδου να kontrolάρει μια μπάλα. Είναι μερικά μόνο από τα φωτογραφικά στιγμιότυπα από την επίμαχη περίοδο που επιχειρούν να δώσουν το κλίμα της εποχής

μέσα από όχι τόσο γνωστά καρέ. Κι η αλήθεια είναι ότι «μια φωτογραφία μπορεί να ισοδυναμεί με χίλιες λέξεις», όμως και τα ίδια τα έγγραφα έχουν πολλά να πουν. «Χαρακτηριστικές είναι οι επιλεγμένες σελίδες από τους ογκώδεις φακέλους παρακολούθησης του αστού – κι ουχί αριστερού – Ευάγγελου Αβέρωφ μέρα μερά. Διαβάζουμε στις αναφορές τι ώρα βγήκε από το σπίτι του, πού πήγε για καφέ, με ποιον και τι συζήτησαν, πότε πήγε στον κουρέα... Ενδιαφέρον όμως έχει κι επιστολή που έστειλε προς το καθεστώς επισμαίνοντας ότι είναι κρίμα να ξοδεύεται δημόσιο χρήμα για την παρακολούθησή του, τη στιγμή μάλιστα που δεν είχε κάποια δράση να επιδείξει και είχε φτάσει στο σημείο να πηγαίνει χωρίς να χρειάζεται στον κουρέα για να έχει κάτι να γράψει στην αναφορά του ο μυστικός αστυνομικός που τον παρακολουθούσε!» μας εξηγούν οι Άννα Ενεπεκίδου, Χρήστος Χρηστίδης και Γιώργος Σταθακόπουλος, που επιμελούνται την έκθεση, της οποίας τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό υπογράφει η Ναταλία Μπούρα.

Η αυλαία της έκθεσης πέφτει με την άφιξη του Κωνσταντίνου Καραμανλή στο Ελληνικό το Ξημερώματα της 24ης Ιουλίου 1974, ενώ για όσους ενδιαφέρονται για επιπλέον στοιχεία εκτός από τα εκπαιδευτικά προγράμματα (για μαθητές) και οργανωμένες ξεναγήσεις ενθλιών, το Ίδρυμα της Βουλής διοργανώνει συνέδριο με θέμα «Η δικτατορία των συνταγματαρχών και η αποκατάσταση της δημοκρατίας» από τις 20 έως τις 22 Νοεμβρίου.